

ČESKÁ SPRÁVA
SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

OTÁZKY SPOJENÉ S DÉLETRVAJÍCÍ DOČASNOU PRACOVNÍ NESCHOPNOSTÍ

JAKÉ SITUACE MOHOU NASTAT? NÁVRAT DO ZAMĚSTNÁNÍ, ZMĚNA PRACOVNÍHO ZAŘAZENÍ, UKONČENÍ POSLEDNÍ PRÁCE ZE ZDRAVOTNÍCH DŮVODŮ, VÝJIMEČNĚ PRODLOUŽENÍ NEMOCENSKÉHO, PŘÍPADNĚ STATUS OSOBY ZDRAVOTNĚ ZNEVÝHODNĚNÉ, NEBO DOKONCE INVALIDITA.

Onemocněli jste nebo jste utrpěli úraz a ocitli jste se na delší dobu v dočasné pracovní neschopnosti (tzv. na neschopence)? V některých případech může být doba, po kterou nemůžete pracovat, poměrně dlouhá a trvat i řadu měsíců. Tento stav ale vždy musí na základě vyšetření objektivně zhodnotit váš ošetřující lékař.

Po 180 dnech trvání pracovní neschopnosti musí ošetřující lékař hodnotit váš zdravotní stav také podle toho, zda se stabilizoval a vy jste, či nejste schopni vykonávat své poslední (nebo i nějaké jiné) zaměstnání. To, zda je důvod k dalšímu trvání pracovní neschopnosti, může zkoumat také posudkový lékař, který může neschopenku i ukončit.

Pokud jste nemocensky pojištěni z titulu zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti, dostáváte od 15. dne dočasné pracovní neschopnosti od okresní správy sociálního zabezpečení (OSSZ) nemocenské. Informace o tom, za jakých podmínek [nemocenské](#) náleží, jak se o něj žádá, jaká je jeho výše i jak se vyplácí, najdete na webu České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ).

Měli byste vědět, že doba, po kterou lze vyplácet nemocenské, může v odůvodněných případech trvat **nejdéle 380 dní ode dne vzniku dočasné pracovní neschopnosti**. Této době se říká **podpůrčí doba**. Započítávají se do ní i doby předchozích dočasných pracovních neschopností v období 380 dní před vznikem současné pracovní neschopnosti. Kontrolu důvodnosti dalšího trvání pracovní neschopnosti provádí ošetřující lékař, ale také posudkový lékař Institutu posuzování zdravotního stavu (IPZS).

U dočasné pracovní neschopnosti může nastat několik situací:

Uzdravíte se a jste schopni zase pracovat, ošetřující lékař vám proto ukončí dočasnou pracovní neschopnost a vy se **vrátíte zpět do svého zaměstnání**. Takto lékař postupuje, i když nemocenské nepobíráte (nemáte na něj nárok nebo jste již podpůrčí dobu pro jeho poskytování vyčerpali). Jakmile lékař vyšetřením zjistí, že vám zdravotní stav umožňuje vykonávat dosavadní práci, dočasnou pracovní neschopnost ukončí. V případě, že uplynulo 180 dnů dočasné pracovní neschopnosti a váš zdravotní stav je stabilizovaný, hodnotí lékař schopnost vykonávat jakoukoliv práci, a pokud čerpáte nemocenskou po skončení zaměstnání, tak ošetřující lékař hodnotí, zda jste schopni plnit povinnosti uchazeče o zaměstnání.

Blíží se doba, kdy vyčerpáte 380 dní pobírání nemocenského, ale váš zdravotní stav se zkomplikoval a není stabilizovaný. Nejste-li schopni pro objektivní zdravotní důvody žádné práce nebo čerpáte nemocenské po skončení zaměstnání a nejste schopni dojít na Úřad práce (ÚP ČR) a tam komunikovat, **můžete požádat o prodloužení výplaty nemocenského po uplynutí podpůrčí doby**. Vaši žádost posoudí posudkový lékař IPZS na základě zpráv od vašeho ošetřujícího lékaře. V posudku zhodnotí objektivně zjištěnou tíži poruch zdraví. Čekání na nějaké plánované odložitelné léčení nebo vyšetření ale není automatickým důvodem k trvání dočasné pracovní neschopnosti.

Pokud se blíží konec podpůrčí doby a váš zdravotní stav je takový, že pravděpodobně nebudete schopni pracovat tak jako před onemocněním/úrazem nebo vůbec, vaše pracovní schopnost bude dlouhodobě nebo trvale snižena, **můžete, nejlépe po poradě se svým ošetřujícím lékařem, požádat o invalidní důchod**. Může se však stát, že objektivní funkční porucha nedosáhne tíže invalidity, ale jen tíže k uznání statusu osoby zdravotně znevýhodněné. Konstatování dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není automaticky spojeno s uznáním invalidity, ale je důvodem k neprodlužování podpůrčí doby.

Následující informace vám pomohou se lépe zorientovat a zvolit vhodné řešení:

- ukončení dočasné pracovní neschopnosti s návratem do zaměstnání,
- ukončení dočasné pracovní neschopnosti se změnou pracovního zařazení/zaměstnání,
- ukončení dočasné pracovní neschopnosti s následným zaevidováním se na pobočce ÚP ČR jako uchazeč o zaměstnání,
- žádost o výplatu nemocenského po uplynutí podpůrčí doby (za určitých podmínek může vést k prodloužení podpůrčí doby pro výplatu nemocenského),
- žádost o přiznání statusu osoby zdravotně znevýhodněné (OZZ),
- žádost o invalidní důchod (při nesplnění podmínek nemusí být přiznán).

PRODLOUŽENÍ VÝPLATY NEMOCENSKÉHO

Kdy mohu požádat o prodloužení výplaty nemocenského?

OSSZ, která vám vyplácí nemocenské, vám alespoň 2 měsíce předem pošle písemné upozornění, že se blíží termín vyčerpání 380denní podpůrčí doby (toto upozornění obdrží i váš ošetřující lékař a váš zaměstnavatel). OSSZ vás také informuje o tom, že můžete požádat o vyplácení nemocenského po uplynutí podpůrčí doby a za jakých podmínek. **Zásadní je vyjádření posudkového lékaře IPZS, který prodloužení může, ale nemusí doporučit.**

Podmínkou pro prodloužení výplaty nemocenského je kladné vyjádření posudkového lékaře IPZS. Posudkový lékař IPZS prodloužení doporučí tehdy, pokud lze prokazatelně očekávat, že v krátké době (nejdéle však v době 350 kalendářních dnů od uplynutí podpůrčí doby) budete zase schopni pracovat (budete moci vykonávat buď svou dosavadní, nebo nějakou jinou práci). Čekání na nějaké vyšetření či operační nebo lázeňskou léčbu není automatickým důvodem k trvání dočasné pracovní schopnosti.

Žádost je nejlepší podat asi 1 měsíc před uplynutím podpůrčí doby. Sice ji můžete podat nejpozději do 3 měsíců ode dne, kterým podpůrčí doba uplynula, doporučujeme však situaci řešit s předstihem. **Žádosti totiž nemusí být vyhověno.**

Jak mám o prodloužení výplaty nemocenského požádat?

Pokud se rozhodnete požádat o prodloužení, musíte vyplnit formulář [Žádost o výplatu nemocenského po uplynutí podpůrčí doby](#). Formulář je dostupný na ePortálu ČSSZ, kde ho můžete přímo vyplnit a odeslat např. s využitím bankovní identity, s uznávaným elektronickým podpisem nebo přes datovou schránku.

Formulář lze také vytisknout (nebo vyzvednout na OSSZ), vyplnit, podepsat a odeslat poštou nebo předat osobně na podatelně OSSZ.

Žádost o výplatu nemocenského po uplynutí podpůrčí doby zasíláte nebo předáváte:

- na OSSZ podle sídla svého zaměstnavatele (sídla jeho mzdové účtárny),
- na OSSZ podle místa svého bydliště, jste-li OSVČ.

[Seznam OSSZ i s kontakty najdete na webu ČSSZ.](#)

Váš zdravotní stav a pracovní schopnost musí posoudit posudkový lékař IPZS. Na vyzvání se k němu musíte dostavit, ale posudek může být vypracován jen na podkladě zdravotnické dokumentace zasláné vaším ošetřujícím lékařem. OSSZ na základě posudku rozhodne, zda vám bude výplata nemocenského prodloužena, či nikoliv. Pokud prodloužena bude, může to být o jen několik dnů, o několik týdnů, maximálně o 3 měsíce. Obdržíte o tom rozhodnutí.

O prodloužení výplaty nemocenského můžete žádat opakovaně, každé jednotlivé prodloužení může být nejdéle na 3 měsíce. Nemocenské lze vyplácet

celkem nejdéle po dobu 350 kalendářních dnů od uplynutí podpůrčí doby. Na prodloužení výplaty nemocenského po uplynutí podpůrčí doby není právní nárok, **záleží vždy na výsledku posouzení posudkového lékařem IPZS.**

Posouzení zdravotního stavu může někdy z různých důvodů trvat déle, obdržíte o tom písemnou zprávu, případně doporučujeme kontaktovat IPZS a informovat se o své konkrétní situaci.

Maximální možná doba vyplácení nemocenského je 730 dní ode dne vzniku dočasné pracovní neschopnosti (380 dní podpůrčí doba + 350 dní její prodloužení). Pro přesnost – vzhledem k tomu, že v prvních 14 dnech se nemocenské nevyplácí, není vypláceno celých 380/730 dní.

Jak se dozvím, zda mi bylo, či nebylo vyhověno?

Pokud budete předvoláni k posouzení svého zdravotního stavu, posudkový lékař vám svůj závěr sdělí a předá vám posudek. V případě, že posouzení proběhne bez vaší přítomnosti, bude vám posudek zaslán do 7 dnů ode dne jednání. Následně (asi do 2 týdnů) obdržíte od OSSZ rozhodnutí o tom, zda a na jakou dobu vám byla výplata nemocenského prodloužena. Pokud s rozhodnutím OSSZ nebudete souhlasit, můžete proti němu do 15 dnů podat odvolání.

Jestliže žádosti o prodloužení výplaty nemocenského nebylo vyhověno nebo už vám nemocenské nemůže být dále vypláceno a váš zdravotní stav vám neumožňuje vykonávat dosavadní práci, můžete požádat o přiznání invalidního důchodu. Neznamená to ale, že musí být invalidita uznána ani že bude přiznán invalidní důchod. Lze také požádat o přiznání statusu osoby zdravotně znevýhodněné (OZZ). O přiznání statusu OZZ i o invalidní důchod se žádá na OSSZ.

ŽÁDOŠT O STATUS OSOBY ZDRAVOTNĚ ZNEVYHODNĚNĚ NEBO O INVALIDNÍ DŮCHOD

Pokud se domníváte (nejlépe po poradě se svým ošetřujícím lékařem), že je váš zdravotní stav dlouhodobě nepříznivý a nedovolí vám pracovat tak jako dříve nebo vůbec, máte možnost podat na OSSZ žádost o status OZZ nebo o invalidní důchod.

Důležité: Žádat o status OZZ i o invalidní důchod můžete, i když nejste v pracovní neschopnosti.

INVALIDNÍ DŮCHOD

Jak se **žádost o invalidní důchod podává**, jaké doklady musíte předložit, jak celý proces posouzení invalidity a rozhodování o invalidním důchodu probíhá, jaká máte při pobírání invalidního důchodu práva a povinnosti, to vše se dozvíte z letáku [Kdy a jak žádat o invalidní důchod](#).

Lhůta pro vydání rozhodnutí o důchodu je 90 kalendářních dnů (začíná běžet ode dne podání žádosti o důchod na OSSZ). V rámci této lhůty probíhá posouzení zdravotního stavu – invalidity. Posouzení invalidity provádí posudkový lékař nebo odborný nelékařský zdravotnický pracovník (ONZP) IPZS, který si vyžádá potřebné podklady od vašeho ošetřujícího lékaře (ten mu je musí poskytnout zpravidla do 15 dnů).

Po obdržení lékařských nálezů posudkový lékař nebo ONZP posoudí zdravotní stav a pracovní schopnost a vyhodnotí, zda jste, nebo nejste invalidní, o jaký stupeň invalidity se jedná, a den, kdy invalidita vznikla. K tomuto jednání můžete být pozváni, ale může proběhnout i bez vaší přítomnosti. Posudkový lékař nebo ONZP vydá posudek, který vám předá (pokud proběhlo posouzení zdravotního stavu ve vaší přítomnosti) nebo zašle do 7 dnů. V posudku je uvedeno, o kolik procent se snížila vaše pracovní schopnost, případně stupeň uznané invalidity a den jejího vzniku.

Žádáte-li o invalidní důchod v době, kdy jste v dočasné pracovní neschopnosti a pobíráte nemocenské, **výplata nemocenského a dočasná pracovní neschopnost podle zákona končí uplynutím 30 dní ode dne následujícího po dni jednání u posudkového lékaře nebo ONZP, kdy jste byli uznáni invalidními**, pokud nebyla vašim ošetřujícím lékařem ukončena dříve.

Datum přiznání invalidního důchodu je závislé na stanoveném datu vzniku invalidity, a také na tom, zda je splněna podmínka potřebné doby pojištění. Datum začátku výplaty důchodu závisí na datu ukončení dočasné pracovní neschopnosti (**invalidní důchod se až na výjimky nevyplácí po dobu výplaty nemocenského**).

V některých případech může vyřízení invalidního důchodu trvat delší dobu (např. z důvodu čekání na odborné lékařské vyšetření vyžádané posudkovým lékařem nebo ONZP, došetřování chybějící doby důchodového pojištění aj.). Pokud jste v situaci, kdy potřebujete finančně překlenout období od ukončení výplaty nemocenského do zahájení výplaty důchodu, můžete (písemně, osobně či telefonicky) **požádat OSSZ/ČSSZ o mimořádnou zálohu**. Ta vám může být poskytnuta, jen pokud je zřejmé, že podmínky nároku na invalidní důchod budou splněny.

Důležité: Aby vznikl nárok na invalidní důchod, musí být vedle stanovení určitého stupně invalidity splněna také podmínka získání potřebné doby pojištění v období před vznikem invalidity.

Nejsou-li splněny podmínky pro poskytnutí zálohy, případně podmínky pro přiznání důchodu, doporučujeme se v případě tíživé finanční situace obrátit na [Úřad práce](#).

Po vyřízení žádosti o důchod bude vydáno rozhodnutí a v případě přiznání důchodu bude zařízena jeho výplata. Částka za období od vzniku nároku na

výplatu důchodu do první pravidelné měsíční výplaty vám bude doplacena formou jednorázového doplatku.

STATUS OSOBY ZDRAVOTNĚ ZNEVÝHODNĚNÉ (OZZ)

Pokud se domníváte (nejlépe po poradě se svým ošetřujícím lékařem), že se váš zdravotní stav v blízké době nezlepší, zůstane dlouhodobě nepříznivý, ale neodpovídá invaliditě, máte možnost podat na OSSZ žádost o přiznání statusu osoby zdravotně znevýhodněné.

Status osoby zdravotně znevýhodněné má za cíl zlepšit možnosti pracovního uplatnění takových osob. Stát podporuje zaměstnávání OZZ poskytováním příspěvků zaměstnavatelům prostřednictvím Úřadu práce. Přiznáním statusu OZZ však nezískáte žádný nárok na poskytování peněžního příspěvku či dávky.

Důležité: Žádat o status OZZ nemůžete, pokud jste již uznáni invalidními (bez ohledu na to, zda invalidní důchod pobíráte) nebo ještě neskončilo řízení o žádosti o přiznání invalidního důchodu.

Jak se žádost o status OZZ podává, jak celý proces posouzení zdravotního stavu a rozhodování o tomto statusu probíhá, se dozvíte z letáku [Osoby zdravotně znevýhodněné \(OZZ\): přehled otázek a odpovědí](#).

Upozornění: Informace uvedené v tomto letáku jsou zjednodušené. Úplné informace jsou uvedeny v zákoně o nemocenském pojištění (zákon č. 187/2006 Sb. ve znění pozdějších předpisů), v zákoně o důchodovém pojištění (zákon č. 155/1995 Sb. ve znění pozdějších předpisů) a dalších právních předpisech. Informace a vysvětlení vztahující se k vaší konkrétní specifické situaci vám podají pracovníci OSSZ nebo operátoři call centra ČSSZ na telefonním čísle 800 050 248.

Co byste měli také vědět

Dávky nemocenského jsou vždy nižší než mzda (plat) v zaměstnání, nemocenské však zpravidla bývá vyšší než kterýkoliv z invalidních důchodů.

Invalidní důchod může být přiznán pouze na základě vaší žádosti (nepřiznává se automaticky ani o něj nežádá váš lékař). Žadat o invalidní důchod můžete, i když jste nebyli v pracovní neschopnosti a nepobírali jste nemocenské. Záleží tedy pouze na vás, zda žádost o invalidní důchod podáte a kdy ji podáte. Pokud sice můžete pracovat, ale máte nějaké omezení (např. musíte mít pro práci speciální podmínky, lékař vám doporučil určitý typ práce nebo kratší pracovní dobu apod.), s hledáním vhodného zaměstnání vám může pomoci [Úřad práce](#), případně také organizace, které se zaměřují na zaměstnávání osob s handicapem nebo omezením, např. Nadační fond pro podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením.

Nemocenské můžete dostávat, i když pracujete a jste současně poživateli důchodu. Pokud pobíráte **invalidní důchod prvního nebo druhého stupně**, je vaše podpůrčí doba stejná a můžete při splnění podmínek pobírat nemocenské až po dobu **380 dní**. Pokud pobíráte **invalidní důchod třetího stupně nebo starobní důchod**, můžete nemocenské pobírat nejvýše po dobu **70 kalendářních dnů** v roce. **Prodloužení výplaty nemocenského po uplynutí podpůrčí doby není v tomto případě možné.**

V některých specifických situacích může dojít k tomu, že na **vyplaceném nemocenském vznikne přeplatek**, pokud bylo nemocenské vypláceno v době, kdy nenáleželo, nebo bylo vypláceno delší než stanovenou dobu. Jde zpravidla o situace, kdy je zpětně přiznáván invalidní nebo starobní důchod. O vzniku a výši přeplatku obdržíte vyrozumění, budete také informováni o způsobu jeho úhrady (zpravidla je přeplatek na nemocenském zúčtován s doplatkem důchodu).